

Historischer Rundbrief Historyczny Okólnik



Ausgabe / Edycja 2017 – 2

Historische Kommission für den Kreis Neustadt/OS e.V.
Komisja Historyczna powiatu prudnickiego



Schloss Moschen / Zamek Moszna

Liebe Mitglieder und Freunde der Historischen Kommission!

In diesem Historischen Rundbrief übersenden wir Ihnen das Protokoll der Jahreshauptversammlung 2017 und einen Bericht über das Seminar „Zukunft der Schlesienforschung“. Beide Veranstaltungen haben am 18. und 19. März 2017 in Northeim stattgefunden.

Wir, der Vorstand, freuen uns zudem, Ihnen den Historischen Rundbrief ab heute in einem neuen Design vorstellen zu können. Mit etwas mehr Farbe und durchgehend zweispaltig soll er Ihnen mehr Freude machen. Auch soll er aufgrund der Zweisprachigkeit so besser für Sie lesbar werden. Wir hoffen, dass unser Ziel erreicht wird.

Wichtig ist gleich hier in der Einführung auch zu vermelden, dass für die diesjährige Studienfahrt über Nordböhmen nach Oberglogau (wo dann das 25. Beethovenfestival gefeiert wird) noch freie Plätze vorhanden sind. Herzlich sei jeder eingeladen, sich anzumelden und weiterzusagen (Das Programm steht auf unserer Internetseite, eine „Anzeige“ folgt auf der kommenden Seite dieses Rundbriefes). Da sich bisher noch nicht ausreichend Teilnehmer angemeldet haben, bitten wir um Unterstützung! Unter 20 Teilnehmern lohnt sich eine solche Fahrt für die HKKNOS nicht. Von dieser Grenze sind wir aber leider noch deutlich entfernt.

Auf jeden Fall wünschen wir Ihnen einen schönen Sommer. Vielleicht sieht man sich ja doch noch auf der Studienfahrt, ansonsten im kommenden Jahr auf der nächsten Jahreshauptversammlung.

Viele Grüße vom Vorstand

Szanowni członkowie i przyjaciele Komisji Historycznej!

W tym wydaniu Historycznego Okólnika przekazujemy do Waszych rąk protokół z Walnego Zgromadzenia Rocznego 2017 r. oraz raport dotyczący seminarium pt.: „Przyszłość badań nad historią Śląska“. Oba wydarzenia miały miejsce w dniu 18 i 19 marca 2017 r. w Norheim.

Jako Zarząd cieszymy się móc przekazać w Wasze ręce Historyczny Okólnik w zupełnie odmienionej szacie graficznej. Więcej kolorów oraz sformatowanie tekstu w dwóch kolumnach powinny sprawić, że Okólnik będzie czytany z jeszcze większą radością. Także z uwagi na dwujęzyczność wydania tekst powinien stać się bardziej czytelny. Mamy nadzieję, że osiągnęliśmy zamierzony cel.

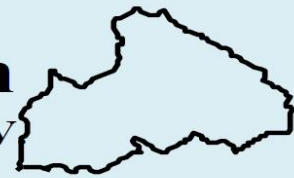
Jednocześnie już na wstępie pragniemy poinformować, że na tegoroczny wyjazd studyjny z północnych Czech do Głogówka (gdzie świętować będziemy 25-lecie Festiwalu Ludwiga van Beethovena) dysponujemy jeszcze wolnymi miejscami. Zapraszamy wszystkich do zgłoszenia się lub poinformowania innych o tym wydarzeniu (program znajduje się na naszej stronie internetowej, niewielkie „ogłoszenie“ w dalszej części Okólnika). Ponieważ nie zebraliśmy jeszcze wymaganej minimalnej liczby uczestników na wyjazd prosimy Was o wsparcie! Organizacja takiego wyjazdu dla mniej niż 20 uczestników jest dla HKKNOS nieopłacalna. A do uzyskania wymaganego minimum pozostało nam jeszcze kilka wolnych miejsc.

Życzymy Wam jednak, drodzy przyjaciele, wspaniałego letniego wypoczynku. Być może spotkamy się na wyjeździe studyjnym. Jeśli nie, do zobaczenia na kolejnym Walnym Zgromadzeniu Rocznym. Serdeczne pozdrowienia ze strony Zarządu

Ralph Wrobel - Andreas Smarzly - Rosemarie Matulla-Jablonka

Bitte machen Sie Werbung für unsere Studienfahrt!!!!!!

Historische Kommission für den Kreis Neustadt/Oberschlesien e.V.



Schlösser und Gärten im nördlichen Böhmen

13. Studienfahrt vom 27. August bis 3. September 2017 (8 Tage / HP)
inklusive Teilnahme am 25. Beethoven-Festival in Oberglogau, Kreis
Neustadt/OS



Preise:

799,00 Euro

p.P. im DZ

150,00 Euro EZZ

Anreise aus Wadersloh (NRW) über Kassel, Erfurt, Dresden

- Casanova-Schloss Dux
- Wallenstein-Schloss Friedland
- Schlösser in Sichrow, Münchengrätz, Pardubitz, Nachod u.v.m.

Programm: www.hkknos.de

Anmeldung (bis 31.5.2017):

Ralph Wrobel, Martinskloster 13, 99084 Erfurt, ralph.wrobel@hkknos.de

Prosimy o poinformowanie jak największego grona osób o naszym planowanym wyjeździe studyjnym!!!!!!

Protokoll von der Jahreshauptversammlung am 18. März 2017 in Northeim

Ralph Wrobel begrüßte die 21 anwesenden Mitglieder. Darunter konnte er zwei neue Mitglieder willkommen heißen, Kerstin Heinsch und Kai Sauer, sowie einen Gast, Josef Dudel.

Nach einigen einleitenden Worten von Ralph Wrobel berichtete Andreas Smarzly über die überaus erfolgreiche Archiv- und Veranstaltungstour von über einem Dutzend Mitglieder der Historischen Kommission nach Schlesien im Mai 2016 (siehe Historischer Rundbrief 2017/1 und auf www.hkknos.eu).



Die Veröffentlichung des letzten Buches „Der Altkreis Oberglogau im Karolinischen Steuerkataster von 1722/26“ ist ein Meilenstein. Wegen der Geschichte der Oberglogauer Dörfer und der Aufführung sämtlicher steuerpflichtiger Bewohner ist das Buch höchst interessant. Wer mag, kann es gerne noch bei R. Wrobel oder A. Smarzly beziehen.

An weiteren neuen Büchern sei noch der neue Band zu Oberglogau von Günter Hauptstock (die polnische Übersetzung seiner aktuellen Arbeiten) und ein Beitrag zum neuen Buch von Dr. Dominiak „Spojrzenie przez gardinkę“ (= Blick durch die Gardine) zur Multikulturalität im Kreis Neustadt. Ralph Wrobel und Andreas Smarzly

Protokół Walnego Zgromadzenia Rocznoego z dnia 18 marca 2017 r. w Northeim

Ralph Wrobel pozdrowił wszystkich obecnych 21 członków. Wśród nich powitano dwoje nowych członków, są nimi Kerstin Heinsch oraz Kai Sauer, a także naszego tegorocznego gościa, którym był pan Josef Dudel.

Po kilku słowach powitania ze strony Ralpha Wrobła drugi przewodniczący, Andreas Smarzly, przekazał informacje dotyczące wyjazdu do archiwów na Śląsku w towarzystwie tuzina członków Komisji Historycznej, który odbył się w maju 2016 r. (patrz Historyczny Okólnik 2017/1 oraz na stronie www.hkknos.eu).

Publikacja nowej książki „Historyczny powiat głogówecki w Karolińskim Katastrze Podatkowym z lat 1722/26“ stanowi kamień milowy. Z uwagi na historię wsi z powiatu głogóweckiego oraz wykazu wszystkich mieszkańców zobowiązanych do uiszczania podatku, książka ta stanowi bardzo interesujące źródło informacji. Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do jej zakupienia u R. Wrobła lub A. Smarzłego.

Odnosnie dalszych nowych pozycji warto nadmienić nowy tom historii Głogówka autorstwa Güntera Hauptstocka (polskie tłumaczenie jego najnowszych prac) oraz artykuł w nowej książce dr Dominiaka „Spojrzenie przez gardinkę“ o wielokulturowości w powiecie prudnickim. Ralph Wrobel oraz Andreas Smarzly przy pomocy łącza internetowego Skype wzięli udział w prezentacji książki w Prudniku. Wydana książka stanowi tym samym przykład dobrej współpracy z muzeum w Prudniku. Christian Sarnes jako administrator naszej strony przekazał informacje dotyczące nowej domeny „eu“ oraz certyfikatu bezpieczeństwa. Dzięki stronie internetowej kolejny raz nawiązano kontakt zarówno z Niemiec, jak i z Polski. Tym samym liczba

waren am Vorabend via Skype der Buchvorstellung in Neustadt / Prudnik zugeschaltet. Hier haben wir ein Beispiel für die sich gut entwickelnde Zusammenarbeit mit dem Museum in Neustadt.

Christian Sarnes hat als unser Webmaster über die neue Endung „eu“ und ein Sicherheitszertifikat berichtet. Es gab auch wieder Kontaktaufnahmen aus Deutschland und Polen über die Homepage. Die Mitgliederzahl der Historischen Kommission ist daher glücklicherweise am steigen.

Laut unserer Schatzmeisterin Rosemarie Matulla ist unser aktueller Kassenstand zufriedenstellend und reicht, um noch weitere Bücher zu produzieren. Trotz der gerade erwähnten Buchveröffentlichung ist der Kassenstand stabil geblieben. Sie kündigt allerdings an, zum Ende dieses Jahres die Schatzmeisterei aus persönlichen Gründen aufgeben zu müssen. Bei der nächsten Versammlung muss daher ein Nachfolger gewählt werden. Sebastian König bietet an, das Amt zu übernehmen. Er schlägt vor, dass die Finanzbuchhaltung von seinem Unternehmen übernommen werden könnte. Vorteile wären ein digitales Kassenbuch, das einen jederzeitig abrufbaren Überblick ermöglicht. Ferner ein professioneller Jahresabschluss. Der Abschluss würde zum Selbstkostenpreis erfolgen. Sebastian König will seine eigene Arbeitsleistung nicht berechnen und stellt eine anteilige Rückspende in Aussicht. Es wurde beschlossen (einstimmig bei Enthaltung durch Sebastian König), R. Wrobel möge diese Lösung im Kreis des Vorstandes prüfen lassen und gegebenenfalls den Übergang des Amtes an Sebastian König vorbereiten.

Die Kassenprüfung wurde von Sebastian König und Kai Sauer durchgeführt und für gut befunden. Die Mitglieder haben die Schatzmeisterin einstimmig entlastet.



Skype-Konferenz / Skype- konferencja

członków Komisji Historycznej się kolejny raz się zwiększyła.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez panią skarbnik, Rosemarie Matulla, stan kasy jest zadowalający i wystarczy w zupełności na przygotowanie kolejnych książek. Także mimo wymienionych wcześniej publikacji stan kasy pozostał stabilny. Pani skarbnik poinformowała również, że z przyczyn osobistych z końcem tego roku będzie zmuszona zrezygnować z pełnienia funkcji skarbnika. Na kolejnych Zgromadzeniu będziemy musieli zatem wybrać jej następcę. Sebastian König zgłosił chęć przejęcia tej funkcji. Zaproponował przejęcie spraw księgowych przez jego firmę. Jako zalety wymienił cyfrową księgę kasową umożliwiającą natychmiastowy wgląd w stan konta. Dodatkowo jego usługa obejmowałaby profesjonalne rozliczenie roczne. Rozliczenie zostałoby wykonane po cenie kosztów własnych. Sebastian König nie chce naliczać swojego nakładu pracy obiecując tym samym udziałowy zwrot składki. Ustalono (jednogłośnie z głosem wstrzymującym Sebastiana Königa), że Ralph Wrobel sprawdzi te rozwiązanie w gronie Zarządu i ewentualnie przygotowuje przekazanie urzędu Sebastianowi Königowi.

Kontrolę kasy z oceną pozytywną przeprowadzili Sebastian König i Kai Sauer. Tym samym członkowie udzielili pani skarbnik jednogłośnie absolutorium.

Folgende Anregungen wurden gemacht:

- Danke, dass jeder möglichst für die Studienreise wirbt!
- Hat jemand Ideen zu zusätzlichen Finanzierungsquellen zugunsten neuer Buchprojekte?
- Ob zukünftig Kooperationen mit polnischen Stellen auszuprobieren sind, insbesondere beim Buchdruck, um eventuelle Zuschüsse aus EU-Mitteln zu erhalten?
- Für das Fernziel, die Forschung zu vernetzen, möge jeder seine Ergebnisse öffentlich zugänglich machen und sich mit anderen austauschen
- R. Wrobel ist dabei, eine Liste der von ihm recherchierten weltweiten für die Schlesienforschung relevanten Bibliotheken zu erstellen, die er allen zur Verfügung stellen möchte. Er möchte diesen Bibliotheken unsere Bücher zukommen lassen. (Liste am Ende dieses Rundbriefes!)
- Christian Sarnes ist offen für Anregungen zur Internetseite

Des Weiteren wurden die aktuellen Publikationsprojekte der Kommission vorgestellt:

Ralph Wrobel hat das Projekt der Veröffentlichung der **Karolinischen Kataster für die Stadt Zülz, sowie die Altkreise Zülz und Neustadt** vorgestellt. Dieses Buch schließt sich an das gerade veröffentlichte Karolinische Kataster der Oberglogauer Dörfer an. Neu ist, dass dank des Kapitels über die Stadt Zülz erstmals ein Einblick in die Verhältnisse einer Stadt gewährt wird. Dank gilt besonders den beiden verdienten, unermüdlichen Entzifferern Manfred Weiß und Paul Dittrich, ferner R. Wrobel für seine historischen Einführungen. Schließlich auch Dr. Achim Himanek, der seine Forschungsergebnisse über die Zülzer Dörfer und sein Verständnis der slawischen Namen beigesteuert hat. Wenn die Übersetzungen vorliegen, kann der Druck beim

Ustalono co następuje:

- Dziękujemy za przekazywanie informacji o planowanym wyjeździe studyjnym!
- Czy ktoś ma pomysły odnośnie nowych źródeł finansowania publikacji książkowych?
- Czy w przyszłości można by wypróbować współpracę z polskimi instytucjami, szczególnie przy druku książek, celem uzyskania ewentualnego dofinansowania ze środków UE?
- Jako cel na przyszłość ustalono cyfryzację badań, prosimy aby każdy udostępnił wyniki swoich prac i podzielił się nimi z innymi.
- R. Wrobel jest w trakcie przygotowywania listy bibliotek na całym świecie istotnych pod kątem badań nad historią Śląska, które następnie będzie chciał udostępnić publicznie. Będzie on również chciał przekazać tym bibliotekom nasze książki. (Lista znajduje się na końcu Historycznego Okólnika!)
- Christian Sarnes jest otwarty na propozycje związane z redagowaniem strony internetowej.

Następnie zaprezentowano aktualne projekty publikacji Komisji:

Ralph Wrobel zaprezentował projekt publikacji **Katastru Karolińskiego dla miasta Biała oraz historycznego powiatu bialskiego i prudnickiego**. Książka ta nawiązuje do niedawno opublikowanego Katastru Karolińskiego wsi powiatu głogóweckiego. Nowością jest wgląd w stosunki panujące w mieście dzięki rozdziałowi poświęconemu Białej. Podziękowania w tym miejscu należą się w szczególności osobom, które pomogły w rozszyfrowaniu informacji. Są nimi Manfred Weiß oraz Paul Dittrich. Podziękowania również dla R. Wrobla za wprowadzenie historyczne. Dodatkowe podziękowania należą się również dr Achimowi Himankowi, który przekazał wyniki swoich badań dotyczących wsi powiatu

Senfkornverlag voraussichtlich im Herbst beauftragt werden. Die Buchvorstellung ist für die Fronleichnamswache 2018 in Zülz und Neustadt geplant. Interessierte mögen sich diesen Termin gern vormerken.



Andreas Smarzly

Andreas Smarzly hat sein aktuelles Projekt, das Fotobuch **„Körnitz und die Körnitzer auf Bildern des 20. Jahrhunderts“** präsentiert. Dafür erinnerte er an die Fotoausstellung in Körnitz im Mai 2016. Im Nachgang wurden ihm sehr viele neue interessante historische Fotos zugetragen. Die Bitte wurde laut, etwas daraus zu machen. So fließt nun ein Großteil der Fotos in den neuen Bildband ein. Die präsentierten Beispiele von Postkarten und Fotos sind verheißungsvoll. Der Antrag des Autors auf die Publikation des Buches in einer Auflage von 200 Stück mit Mitteln der HKKNOS wurde einstimmig angenommen. Es wurde aber auch gleichzeitig der Vorschlag eingebracht, das Buch, das voraussichtlich ober-schlesienweit von Relevanz sein könnte, in einer höheren Auflage (ggfls. 500 Stück) und unter einem übergreifenden Titel (z.B. **„Oberschlesisches Dorfleben in 100 Jahren: Historische Fotografien aus Körnitz“**) zu verlegen. Für die hierfür erforderlichen Mehrkosten sollen evtl. weitere Träger (Stadt- und Gemeindeverwaltung Krappitz, Kreis Krappitz, Erika-Simon-Stiftung o.ä.) gesucht werden und Kostenvoranschläge

białskiego oraz zrozumienia nazewnictwa słowiańskiego wsi. Natychmiast po zakończeniu tłumaczenia tych tekstów, najprawdopodobniej jesienią, książka zostanie złożona do druku w wydawnictwie Senfkorn. Prezentację książki przewidziano w tygodniu w okolicy święta Bożego Ciała 2018 r. w Białej i w Prudniku. Osoby zainteresowane prosimy o zarezerwowanie sobie już tego terminu.

Andreas Smarzly zaprezentował swój obecny projekt albumu fotograficznego pt.: **„Körnitz i kórniczanie na fotografiach z XX wieku“**. Przypomniał tym samym o wystawie fotograficznej w Körnicy w maju 2016 r. Po niej otrzymał jeszcze wiele interesujących historycznie zdjęć. Zgłoszono prośbę ujęcia wystawy w formie publikacji. Tym samym znaczna część przedstawionych zdjęć znajdzie się w nowym albumie. Prezentowane przykładowe pocztówki i zdjęcia są obiecujące. Wniosek autora dotyczący publikacji książki w nakładzie 200 sztuk ze środków HKKNOS został przyjęty jednogłośnie. Jednocześnie zgłoszono propozycję wydania książki, która jest istotna dla całego Górnego Śląska, w wyższym nakładzie (względnie 500 sztuk) pod łącznym tytułem (np.: **„Życie na wsi na terenach Górnego Śląska na przestrzeni 100 lat: Fotografie historyczne z Körnicy“ („Oberschlesisches Dorfleben in 100 Jahren: Historische Fotografien aus Körnitz“)**). W kwestii niezbędnego nakładu pieniężnego zostaną złożone wnioski do innych instytucji (gmina i powiat Krapkowice, fundacja Eriki Simon i inne) oraz wydawnictw zarówno w Niemczech, jak i w Polsce.

Manfred Weiß zaprezentował swoją propozycję publikacji **„700 lat Szybowic do wypędzenia w 1946 r.“ („700 Jahre Schnellwalde bis zur Vertreibung 1946“)**. Książka opisuje rozwój Szybowca, największej wsi na peryferiach Prudnika. Jej historia rozpoczyna się od czasów piastowskich, obejmując czasy czeskie, panowanie Habs-

bei verschiedenen Verlagsunternehmen in Deutschland und Polen eingeholt werden.

Manfred Weiß hat sein Buchvorhaben „**700 Jahre Schnellewalde bis zur Vertreibung 1946**“ vorgestellt. Es behandelt die Entwicklung Schnellewaldes, des größten Dorfes im Neustädter Weichbild. Dessen Geschichte beginnt in der piastischen Zeit, behandelt die böhmische Zeit, die Herrschaft der Habsburger und der Preußen und geht auf die Bauernbefreiung ein. Manfred Weiß plant, mit dem ersten Entwurf bis Herbst fertig zu werden. Er schätzt den Umfang auf etwa 450 Seiten. Nächstes Jahr folge auf der Jahreshauptversammlung eine genauere Vorstellung.

Ziemlich genau 70 Jahre nach der Vertreibung aus dem Neustädter Kreis hat Johannes Preisner den Fortschritt seines zweisprachigen Buches „**Flucht und Vertreibung der Deutschen aus dem Kreise Neustadt/OS**“ vorgestellt. Diesem wichtigen Thema wird von der Historischen Kommission ein sehr hoher Stellenwert beigemessen. Das Buch orientiere sich ganz nüchtern und faktenbasiert auf die vorhandenen Berichte von Zeitzeugen und auf die verfügbaren Transportlisten. Da Johannes Preisner Ungereimtheiten in einzelnen Details der Zeitzeugenberichte entdeckt hat, hat er hartnäckig in verschiedenen Auffanglagern im Westen recherchiert. Mittlerweile vermutet er, dass nicht mehr alle Transportlisten in Deutschland vorhanden sind. Das Vorhaben des bewusst auf den Kreis Neustadt beschränkten Buches findet die volle Unterstützung aller versammelten Mitglieder. Angesichts der Tragweite des Themas haben die Mitglieder beschlossen, konkrete Unterstützung durch ihre redaktionelle Bearbeitung zu leisten (mit drei Entgeltungen). Die Historische Kommission möchte die bewährten Standards einhalten und ein Vorwort voranstellen.



Johannes Preisner

burgów oraz okres panowania Prus, a także oraz okres uwłaszczenia chłopów. Manfred Weiß planuje przygotowanie pierwszego projektu jesienią. Książkę szacuje na ok. 450 stron. W przyszłym roku podczas Walnego Zgromadzenia Roczne planowana jest prezentacja pozycji.

Prawie 70 lat od wypędzenia z powiatu prudnickiego Johannes Preisner zaprezentował postęp prac nad książką dwujęzyczną „**Ucieczka i wypędzenie Niemców z powiatu prudnickiego**“ („**Flucht und Vertreibung der Deutschen aus dem Kreise Neustadt/OS**“). Komisja Historyczna przywiązuje dużą wagę do tego ważnego w historii tematu. Książka jest bardzo rzeczowa, bazuje na faktach z dostępnych informacji świadków naocznych oraz dostępnych listach transportowych. Ponieważ Johannes Preisner stwierdził niedorzeczności w szczegółowych informacjach przekazanych przez świadków naocznych, zawzięcie sprawdzał informacje w licznych obozach przejściowych na Zachodzie. W międzyczasie wysnuł podejrzenie, że obecnie nie wszystkie listy transportowe znajdują się w Niemczech. Ideę książki świadomie ograniczającej się do powiatu prudnickiego wsparli wszyscy zebrani członkowie. Z uwagi na istotę tematu członkowie zgłosili konkretne wsparcie w formie korekty redakcyjnej (przy trzech głosach wstrzymujących się). Komisja Historyczna chce również zachować sprawdzone standardy i zredagować słowo wstępne.

Unter TOP Sonstiges wurde beschlossen, die restlichen Bestände der Heimatstube an die beiden Museen im Kreis Neustadt/OS abzugeben. Der anwesende Direktor des Stadtmuseums in Oberglogau Aleksander Devosges-Cuber bekam daher die Möglichkeit, gleich am Sonntag mehrere Bilder nach Oberglogau mitzunehmen. Der Rest wird von Sebastian König verpackt werden und im August dem Reisebus unserer Studienfahrt übergeben, um dann in Neustadt feierlich dem Museum übereignet zu werden. Die Mitgliederversammlung beschloss zudem, die im Staatsarchiv Opateln lagernden „Landbücher“ des 16. Jahrhunderts abfotografieren zu lassen. Sebastian König und Maik Gliese wollen dies im Sommer bei einem Archivbesuch versuchen. Sollte seine Zeit nicht reichen, soll der Vorstand ein Mitglied vor Ort damit gegen ein kleines Honorar beauftragen.

Peter Ernst

Dodatkowo jako jeden z istotniejszych tematów określono przekazanie pozostałych zasobów izby pamięci do muzeów w powiecie prudnickim. Obecny na spotkaniu dyrektor Muzeum Regionalnego w Głogówku skorzystał tym samym z możliwości zabrania w niedzielę kilku obrazów do Głogówka. Pozostałe eksponaty zostaną zapakowane przez Sebastiana Königa i przekazane do autokaru obsługującego wizytę studyjną i przekazane uroczyście muzeum w Prudniku. Zgromadzeni członkowie zdecydowali również o sfotografowaniu „ksiąg ziemskich“, tzw. Landbücher, z XVI wieku znajdujących się w Archiwum Państwowym w Opolu. Sebastian König i Maik Gliese podejmą taką próbę latem podczas wizyty w archiwum. Jeśli nie wystarczy im czasu, Zarząd zaangażuje jednego z członków w Polsce do wykonania tego zadania za niewielką opłatą.

Peter Ernst



Manfred Weiß



Herbert Schindler

Bericht vom Seminar „Zukunft der Schlesienforschung“

Ralph Wrobel leitet das Seminar ein durch seinen Vortrag „Die **„Verwissenschaftlichung“ der Schlesienforschung im 21. Jahrhundert**“. Ausgangspunkt ist, dass wir in Deutschland gerade den Umbruch von der Erlebnisgeneration zu einer Bekenntnisgeneration erleben. Hier seine Bestandsaufnahme:

Zeitschriften: Unser Neustädter Heimatbrief wird trotz Abonnentenrückgangs fortgeführt. Er erfreut sich eines neuen Layouts. Der neue Verlag, der Goldammer Verlag, bringt mehr als 15 Heimatzeitungen heraus, so dass sich eine gewisse Vereinheitlichung andeutet. Bis heute gibt es kleine Auflagen von Publikationen der Historischen Kommission für Schlesien (www.hiko-schlesien.de). Sie hat aktuell 63 Mitglieder (meist Wissenschaftler) und 11 internationale korrespondierende Mitglieder. Leiter ist Professor Dr. Joachim Bahlcke von der Universität Stuttgart. Zentral ist ihr mittelalterliches Urkundenbuch.



Ralph Wrobel

Sprawozdanie z seminarium „Przyszłość badań nad historią Śląska“

Ralph Wrobel zapoczątkował seminarium wygłaszając wykład pt.: „**Naukowość badań nad historią Śląska w XXI wieku.**“ Punkt wyjścia stanowi fakt, że w Niemczech mamy obecnie do czynienia z okresem przełomu z pokolenia, które przeżyło dane wydarzenia do pokolenia, które chce się z nimi identyfikować. Poniżej jego stwierdzenia:

Czasopisma: Nasze pismo Neustädter Heimatbrief będzie się w dalszym ciągu ukazywało mimo zmniejszonej liczby abonamentów. Może się poszczycić nową szatą graficzną. Nowe wydawnictwo, Goldammer Verlag, wydaje ponad 15 pism tego typu, stąd ich ujednoczenie. Do dnia dzisiejszego są dostępne niewielkie nakłady publikacji Komisji Historycznej Śląska (www.hiko-schlesien.de). Liczy ona obecnie 63 członków (najczęściej naukowców) oraz 11 międzynarodowych członków korespondencyjnych. Kierownikiem jest prof. dr Joachim Bahlcke z Uniwersytetu w Stuttgarcie. Podstawę stanowi średniowieczna księga akt.

Warto nadmienić inne stowarzyszenia śląskie: Verein für Geschichte Schlesiens e.V. Od 2010 r. ponownie publikuje pisma naukowe na szczeblu regionalnym „Schlesische Geschichtsblätter“ oraz pojedyncze artykuły, a także historyczny rocznik Uniwersytetu Fryderyka Wilhelma we Wrocławiu. Polecamy członkostwo w tym stowarzyszeniu. Dodatkowo istnieje VSK, stowarzyszenie zajmujące się pielęgnacją śląskiej sztuki i kultury.

An schlesischen Vereinen seien folgende erwähnt: Der Verein für Geschichte Schlesiens e.V. Seit 2010 veröffentlicht er wieder die regionalwissenschaftlichen „Schlesischen Geschichtsblätter“ und darüber hinaus Einzelschriften, sowie das Jahrbuch der Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau. Die Mitgliedschaft wird empfohlen. Ferner besteht der VSK, der Verein zur Pflege schlesischer Kunst und Kultur. An schlesischen Stiftungen ragen folgende heraus:

- Das Kulturwerk Schlesien (www.kulturwerk-schlesien.de). Der Geschäftsführer Herr Dr. Ulrich Schmilewski war Gastredner bei unserem Jubiläum vor 2 Jahren.
- Die Erika-Simon-Stiftung aus Rinteln (www.erika-simon-stiftung.de), die unser Projekt zum Karolinischen Kataster unterstützt hat.
- Das Institut für ostdeutsche Kirchen- und Kulturgeschichte e.V. (www.institut-fuer-ostdeutsche-kirchen-und-kulturgeschichte.de) des katholischen Bistums Regensburg veröffentlicht regelmäßig die Zeitschrift „Archiv für schlesische Kirchengeschichte“.
- Das evangelische Pendant ist die Evangelische Verlagsanstalt Leipzig. Sie veröffentlicht seit 1921 das Jahrbuch für Schlesische Kirchengeschichte (www.eva-leipzig.de).

An regionalen Arbeitsgruppen gibt es vor allem folgende:

- Die Arbeitsgemeinschaft Grafschaft Glatz (www.grafschaft-glatz.de)
- Die Regionalforschergruppe Bobertal-kreis, über die Jürgen Schwanitz referiert hat.
- Den Geschichtsverein Kreis Löwenberg (Schlesien) e.V. (www.doris-baumert.de/Dokumente/geschichtsverein_vorstellung.pdf) (Referat folgt)

Als Fazit zog Ralph Wrobel, Zukunft habe eine professionelle Geschichtsforschung.

Jako fundacje śląskie warto nadmienić:

- Kulturwerk Schlesien (www.kulturwerk-schlesien.de). Przewodniczący pan dr Ulrich Schmilewski był mówcą gościnnym 2 lata temu podczas naszego jubileuszu.
- Fundacja Eriki Simon z Rinteln (www.erika-simon-stiftung.de), która udzieliła nam wsparcia podczas prac nad Katastrem Karolińskim.
- Institut für ostdeutsche Kirchen- und Kulturgeschichte e.V. (www.institut-fuer-ostdeutsche-kirchen-und-kulturgeschichte.de) instytut katolickiego biskupstwa w Ratyzbonie publikuje regularnie czasopismo „Archiv für schlesische Kirchengeschichte“.
- Z ramienia kościoła ewangelickiego odpowiednikiem jest wydawnictwo Evangelische Verlagsanstalt z siedzibą w Lipsku. Od 1921 r. publikuje rocznik śląskiej historii kościoła (www.eva-leipzig.de).

Jako regionalne grupy robocze warto wspomnieć:

- Arbeitsgemeinschaft Grafschaft Glatz (www.grafschaft-glatz.de)
- Regionalna grupa badawcza z powiatu Doliny Bobru, o której informował Jürgen Schwanitz.
- Geschichtsverein Kreis Löwenberg (Schlesien) e.V. /Lwówek Śląski (www.doris-baumert.de/Dokumente/geschichtsverein_vorstellung.pdf) (wykład w późniejszym terminie)

Wniosek wysnuty przez Ralpa Wrobla to fakt, że w przyszłości oczekiwać można profesjonalnego sposobu prowadzenia badań historycznych.

Nasz członek, **Aleksander Devosges Cuber, dyrektor Muzeum w Głogówku, nakreślił** inny aspekt badań nad historią Śląska, swojego rodzaju badanie historii w zasięgu ręki: na Śląsku dokonano w ostatnich latach podczas prac renowacyjnych pro-

Unser Mitglied, der **Oberglogauer Museumsdirektor Aleksander Devosges Cuber**, beleuchtete einen ganz anderen Aspekt der Schlesienforschung – quasi Geschichtsforschung zum Anfassen: In Schlesien vor Ort sind bei den Renovierungsarbeiten des Oberglogauer Schlosses in den letzten Jahren erstaunliche Funde gemacht worden. Zutage getreten sind unterirdische Reste der ehemaligen Fortifikationsanlagen und der Vorgängergebäude. Innerhalb des Schlosses sind überraschenderweise kunstvolle alte Fresken und Wandmalereien freigelegt worden. Nachdem durch die Maßnahmen des Voreigentümers die Substanz empfindlich gelitten hatte (die Umstände sind spannend wie ein Krimi!), hat die Stadt als neuerlicher Eigentümer nun die Grundmauern isoliert und das Dach neu eingedeckt. Der südliche Teil des Schlosses soll für kulturelle Zwecke genutzt werden und der Nordflügel wahrscheinlich später mal kommerziell. So erleben wir nicht nur die Erforschung vergangener Jahrhunderte, sondern auch den gegenwärtigen Entwicklungsprozess dieses historischen Kulturdenkmals. Wie die Pflege dieses Denkmals sich auch zukünftig kulturell auswirkt, verdeutlicht das 25. Jubiläum des Oberglogauer Beethovenfestivals am ersten September-Wochenende. In der Oberglogauer Pfarrkirche werden dann die Wiener Philharmoniker Beethovens 4. Sinfonie aufführen. Bei dieser Gelegenheit wird am Freitag das erste weltweite Familientreffen der Familie von Oppersdorf nach dem 2. Weltkrieg stattfinden. Und auch die Teilnehmer unserer diesjährigen Studienfahrt „Schlösser und Gärten im nördlichen Böhmen“ werden in den Genuss dieses Festivals kommen. Anmeldungen sind glücklicherweise weiterhin möglich bei R. Wrobel.



Aleksander Devosges Cuber

wadzonych na głogóweckim zamku niesamowitych znalezisk. Na światło dzienne wyszły podziemne pozostałości fortyfikacji oraz budynek wcześniejszy, który stał w tym miejscu. Wewnątrz zamku odkryto stare freski oraz malowidła ściennie. Po tym, jak w wyniku działań byłego właściciela obiekt bardzo ucierpiał (sytuacja ta jest niesamowita niczym kryminał!), miasto jako nowych właściciel zabezpieczyło mury oraz na nowo pokryło dach. Południowa część zamku ma być w przyszłości wykorzystywana do celów kulturalnych a część północna zostanie najprawdopodobniej przeznaczona na działalność komercyjną. Tym samym możemy podziwiać nie tylko prace badawcze ubiegłych stuleci, ale również poznać obecny proces rozwoju tego historycznego pomnika kultury. Jaki skutek będzie miała pielęgnacja tego zabytku w przyszłości okaże się podczas jubileuszowego 25 festiwalu Ludwiga van Beethovena, który odbędzie się w Głogówku w pierwszym tygodniu września. W głogóweckim kościele parafialnym filharmonicy wiedeńscy zaprezentują 4 symfonię Beethovena. Z tej okazji w piątek odbędzie się pierwsze światowe spotkanie członków rodziny von Oppersdorff po II Wojnie Światowej. Również uczestnicy naszego tegorocznego wyjazdu studyjnego „Zamki i pałace północnych Czech“ będą mieli możliwość wzięcia udziału w tym festiwalu. Zgłoszenia przyjmuje w dalszym ciągu R. Wrobel.



Doris Baumert

Doris Baumert hat über die **Arbeit des Geschichtsvereins Kreis Löwenberg (Schlesien) e.V.** referiert. Sie betont die Wichtigkeit der guten Zusammenarbeit mit den lokalen Stellen im heutigen Polen. Dank des guten Verhältnisses wird der Verein häufig eingeladen zu Jubiläumsfeiern vor Ort, auf denen der Verein populärwissenschaftliche Geschichtsvorträge hält. Mit Unterstützung des Landes Niedersachsen, das die Partnerschaft für Niederschlesien übernommen hat, hat der Verein ein Kreismuseum aufgebaut, das im alten Kloster Liebenthal untergebracht ist (http://www.doris-baumert.de/Dokumente/liebenthal_museumeroeffnung.pdf). Dort fand jüngst auch ein internationales Forschertreffen statt (http://www.doris-baumert.de/Dokumente/geschichtsverein_2016-03.pdf). Verdient macht sich der Verein auch um die Renovierung bzw. die Erstellung von Denkmälern.

Jürgen Schwanitz hat seine Regionalforscherguppe Bobertal vorgestellt. Sie hat weder eine Homepage, Einkünfte oder Förderung noch eine Hierarchie. Die Gruppe ist ein informelles Netz aus forschenden Ortschronisten, Regionalkundigen, Genealogen, Historikern und anderen Wissen-

Doris Baumert zaprezentowała pracę stowarzyszenia **Geschichtsverein Kreis Löwenberg (Schlesien) e.V./ Lwówek Śląski**. Podkreśliła znaczenie dobrej współpracy z lokalnymi instytucjami w Polsce. Dzięki dobrym stosunkom stowarzyszenie będzie w przyszłości zapraszane na obchody jubileuszowe, podczas których zaprezentuje wykłady popularno-naukowe. Przy wsparciu kraju związkowego Dolnej Saksonii, który objął partnerstwem Dolny Śląsk, stowarzyszenie zbudowało Muzeum Okręgowe w starym klasztorze w Lubomierzu (http://www.doris-baumert.de/Dokumente/liebenthal_museumeroeffnung.pdf). Ostatnio miało tam miejsce międzynarodowe spotkanie naukowców (http://www.doris-baumert.de/Dokumente/geschichtsverein_2016-03.pdf). Stowarzyszenie założyło się również z uwagi na renowację starych i postawienie nowych pomników.

Jürgen Schwanitz zaprezentował swoją regionalną grupę badawczą z Doliny Bobru. Nie ma ona strony internetowej, dochodów, wsparcia ani hierarchii. Grupa stanowi nieformalną siatkę badaczy miejscowych kronik, genealogów, historyków i innych naukowców. Koncentruje się na powiatach Lwówek Śląski, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Bolków, Jawor, Świdnica i Wałbrzych. Jej misją jest zachowywanie zasobów (Internet jest nietrwały!) Co robią członkowie grupy?

Badają zasoby bibliotek (np.: Biblioteki Państwowej w Berlinie, centrum cyfryzacji w Monachium i Dreźnie, Biblioteka Uniwersytecka i Krajowa Saksonii-Anhalt, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego, Polska Biblioteka Narodowa w Warszawie, Śląska Biblioteka Cyfrowa, Biblioteka im. Martina Opitza, Biblioteka Fundacji dla Kultury Śląska lub biblioteki uniwersyteckiej Uniwersytetu w Bielefeld...)

Szukają jeszcze niezarejestrowanych świadectw, np.: z czasów austriackich w Pradze

schaftlern. Sie konzentriert sich auf die Kreise Löwenberg, Hirschberg, Landeshut, Bolkenhain, Jauer, Schweidnitz und Waldenburg. Ihre Mission ist die bewahrende Bestandsaufnahme (das Internet sei zu kurzlebig!) Was machen die Mitglieder der Gruppe?

Sie recherchieren in Bibliotheken (z.B. der Staatsbibliothek Berlin, dem Münchener und Dresdener Digitalisierungszentrum, der Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt, der Digitalen Bibliothek der Universität Breslau, der Polnischen Nationalbibliothek Warschau, der Schlesi-schen Digitalen Bibliothek, der Martin-Opitz-Bibliothek, der Bibliothek der Stiftung Kulturwerk Schlesien oder der Univer-sitätsbibliothek Bielefeld....)

Sie suchen nach noch nicht registrierten Zeugnissen, z.B. solchen aus österreichischer Zeit in Wien und in Prag (wo schlesi-sche Dokumente auf einem Dachboden schlummern). Außerdem werten sie Luft-bildaufnahmen aus, sammeln Quellen und werten diese aus (Anlegen eines „Quellen-depots“ mit z.B. der Digitalbibliothek Hirschberg von Ullrich Junker [<http://jbc.jelenia-gora.pl/dlibra>] sowie den Auswertungen von Fachzeitschriften und Zeitzeugenberichten).

Außerdem ist der Austausch untereinander für die Mitglieder der Gruppe von großer Bedeutung. Dazu gehört die Abstimmung mit Forschern, Archiven und Privatinitiativen, besonders auch mit Stellen in Polen vor Ort, das Besuchen und Veran-stalten von Seminaren, Forschertreffen etc.

Weitere wichtige Punkte sind: Die Veröf-fentlichungen von Dokumentationen, Chroniken und Büchern (u.a. auch Überset-zungen und Nachdrucke von „Rara“ aus vergriffenen Kleinstauflagen), die Denk-malpflege (z.B. Restaurierung des Gnaden-friedhofs in Hirschberg, des alten Pastoren-friedhofs in Nieder Wiesa und des Denk-



Jürgen Schwanitz

i w Wiedniu (gdzie śląska dokumentacja leży na strychach). Poza tym wybierają zdjęcia lotnicze, zbierają źródła i je weryfikują (założenie „depozytu źródeł“ w np.: Bibliotece Cyfrowej w Jeleniej Górze przez Ulricha Junkera [<http://jbc.jelenia-gora.pl/dlibra>] oraz weryfikują czasopisma branżowe oraz sprawozdania świadków).

Poza tym istotna dla członków jest wymiana informacji w grupie. Należy tutaj sprawdzenie zgodności z naukowcami, archiwami, inicjatywami prywatnymi, szczególnie z jednostkami w Polsce, odwiedzanie i organizacja seminariów oraz spotkań naukowych.

Dalsze ważne punkty: Publikacja dokumentacji, kronik oraz książek (min.: również tłumaczenia i dodruki „Rara“ z wyczerpanych nakładów), pielęgnacja pomników (np.: renowacja cmentarza poległych w Jeleniej Górze, starego cmentarza pastorów w Wieży oraz pomnika Wilhelma Freya), wsparcie muzeów (np.: z uwagi na zamknięcie muzeum zamkowego w Straubing, grupa przewiozła eksponaty z likwidowanej izby pamięci z Kamiennej Góry do muzeum tkackiego w Kamiennej Górze), dystrybucja książek do bibliotek, wzbudzanie zainteresowania prasą międzynarodową, zwracanie się do studentów i uczniów. Apelem grupy jest: Osieciowanie!

mals für Wilhelm Frey), Unterstützung für Museen (während z.B. das Schlossmuseum Straubing nicht betrieben wird, hat die Gruppe Exponate aus der aufgelösten Landeshuter Heimatstube in das aktive Webereimuseum in Landeshut überführt), die Verbreitung von Büchern an möglichst viele relevante Bibliotheken, das Wecken von Interesse bei der überregionalen Presse, das Ansprechen der Enkelgeneration unter Schülern und Studenten. Sein Appell lautet: Vernetzung!

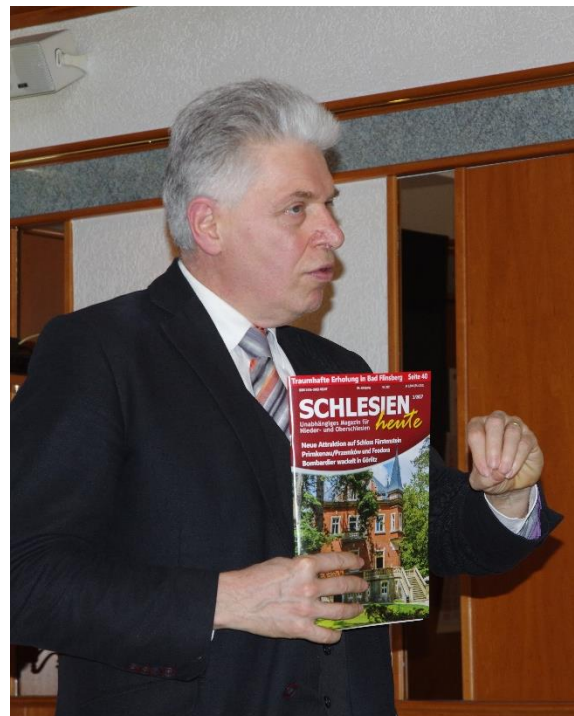


Als letzter Referent hat unser **Verleger Alfred Theisen**, der Eigentümer des Senfkorn Verlags, sein **Verlags- und Studienreisangebot** vorgestellt. Erfolgreich ist seine Zeitschrift „Schlesien heute“. Sein Goldammer Verlag bringt aktuell 17 kleine Schlesienblätter heraus, darunter den Neustädter Heimatbrief. Die Wahl des Sitzes seines Unternehmens in Görlitz entspricht seinem Engagement für Schlesien. Er betreibe „kulturelle Breitenarbeit“ und versuche, auch das heutige Schlesien bekannt zu machen. Damit verbunden ist notwendigerweise ein kommerzieller Aspekt. Schlesien sei freilich bereits als Touristenziel entdeckt und satt an Angeboten von Studienreisen. Sein Interessenschwerpunkt sei daher ganz Ostmitteleuropa und ginge mittlerweile über Schlesien hinaus. Vor diesem Hintergrund bietet er Studienreisen nach Weißrussland, Georgien und Armenien an.

Peter Ernst

Ostatnim referentem był nasz wydawca **Alfred Theisen**, właściciel wydawnictwa Senfkorn, prezentujący **ofertę wydawnictwa i wizyt studyjnych**. Sukcesem jest jego czasopismo „Schlesien heute“. Wydawnictwo Goldammer Verlag wydaje obecnie 17 małych gazetek o tematyce śląskiej, między innymi Neustädter Heimatbrief. Wybór siedziby firmy w Görlitz koresponduje z jego zaangażowaniem w sprawy Śląska. Prowadzi on „kulturalne prace na szeroką skalę“ i próbuje rozstawić również dzisiejszy Śląsk. Z tym związany jest niezbędny aspekt komercyjny. Śląsk stał się celem turystycznym i dysponuje bogatą ofertą wizyt studyjnych. Jego głównym punktem zainteresowania jest zatem Europa Środkowo-Wschodnia i wychodzi poza Śląsk. Proponuje on wizyty studyjne w Białorusi, Gruzji i Armenii.

Peter Ernst



Alfred Theisen

Varia

Eine wichtige **Quelle zur Oberglogauer Reformationsgeschichte** ist jetzt online verfügbar:

Ważne źródło historyczne dotyczące czasów reformacji w Głogówku dostępne jest pod adresem internetowym:

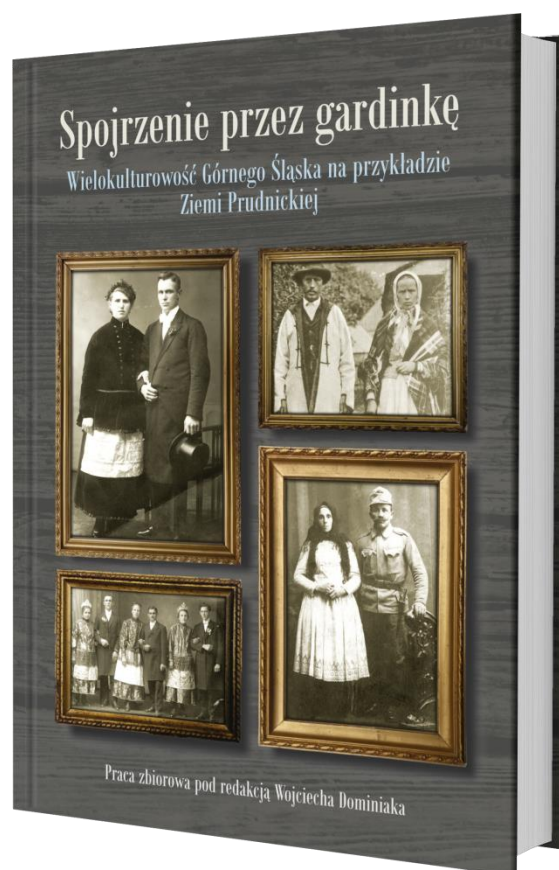


Österreichische Staatsbibliothek, online: <http://data.onb.ac.at/rec/AC09701547>.

Es handelt sich dabei um eine Rechtfertigungsschrift des Reichsgrafen Georg III. von Oppersdorf für seine harten Maßnahmen gegenüber der protestantischen Bevölkerung der Stadt Oberglogau zu Beginn des 17. Jahrhundert.

Chodzi tutaj o pismo hrabiego Jerzego III Oppersdorffa uzasadniające jego działania wobec ludności protestanckiej w mieście Głogówku na początku XVII wieku.

Das Stadtmuseum in Prudnik / Neustadt/OS hat ein neues Buch unter dem Titel „**Spojrzenie przez gardinkę**“ (Blick durch die Gardine) herausgebracht: *Muzeum Ziemi Prudnickiej wydało nową książkę pod tytułem „**Spojrzenie przez gardinkę**“.*



Unter dem Titel „Zwyczajne weselne na ziemi głogówcekiej: wczoraj i dziś“ (Hochzeitsbräuche im Oberglogauer Land: gestern und heute) haben auch unsere Mitglieder Andreas Smarzly und Ralph Wrobel daran mitgewirkt.

Pod tytułem „Zwyczajne weselne na ziemi głogówcekiej: wczoraj i dziś“ znajduje się publikacja naszych członków Andreea Smarzlego i Ralpa Wrobla.

Schlesien-Bibliotheken / Biblioteki z zasobami o tematyce śląskiej

Zentrale Bibliotheken (Deutschland) / Biblioteki centralne (Niemcy)

1	Deutsche Nationalbibliothek	Adickesallee 1 60322 Frankfurt am Main / Deutscher Pl. 1, 04103 Leipzig	www.dnb.de
2	Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz	Unter den Linden 8 10117 Berlin	http://staatsbibliothek-berlin.de/
3	Bayerische Staatsbibliothek	Ludwigstraße 16 80539 München	www.bsb-muenchen.de
4	Sächsische Landesbibliothek	Zellescher Weg 18 01069 Dresden	www.slub-dresden.de
5	Leibniz-Institut für Länderkunde, GZB-Heimatzeitschriften	Schongauerstr. 9 04328 Leipzig	https://www.ifl-leipzig.de/de/bibliothek.html

Ostdeutschland-Bibliotheken (Deutschland) / / Biblioteki wschodnich terenów Niemiec (Niemcy)

1	Bundesinstitut für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa - Bibliothek	Johann- Justus- Weg 147 a 26127 Oldenburg	http://www.bkge.de/
2	Bibliothek der Stiftung Gerhart-Hauptmann-Haus Deutsch-osteuropäisches Forum	Bismarkstr. 90 40210 Düsseldorf	http://www.g-h-h.de/index.php?id=9
3	Haus des Deutschen Ostens	Am Lilienberg 5 81669 München	http://www.hdo.bayern.de/bibliothek/bestand/index.php
4	Haus Schlesien	Dollendorferstr. 412 53639 Königswinter – Heisterbacherrott	http://www.hausschlesien.de/kultur-undbildung/bibliothek
5	Herder-Institut – Bibliothek	Gisonenweg 5–7 35037 Marburg	https://www.herder-institut.de/servicebereiche/bibliothek/opac-und-katalogangebote.html
6	Martin – Opitz – Bibliothek	Berlinerplatz 11 44623 Herne	http://martin-opitz-bibliothek.de/de
7	Stiftung Haus Oberschlesien – Bibliothek	Bahnhofstr. 71 40883 Ratingen – Hösel	http://www.oberschlesisches-landesmuseum.de
8	Stiftung Kulturwerk Schlesien	Postfach 32 97070 Würzburg	http://www.kulturwerk-schlesien.de

Schlesien-Bibliotheken (Polen und Tschechien) / Biblioteki Śląskie (Polska i Czechy)

1	Biblioteka Śląska [Schlesische Bibliothek]	Plac Rady Europy 1 40-021 Katowice / Polen	http://www.bs.katowice.pl/
2	Centralna Biblioteka Polsko-Niemiecka Caritas im. J. von Eichendorffa [Caritas-Bibliothek Opeln]	ul. Szpitalna 7a 45-010 Opole / Polen	http://www.diecezja.opole.pl/index.php/instytucje/caritas/biblioteka
3	Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu [Universitätsbibliothek Breslau]	ul. Fryderyka Joliot-Curie 12 50-383 Wrocław / Polen	http://www.bu.uni.wroc.pl/de/uberbibliothek

4	Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego [Hauptbibliothek der Universität Oppeln]	ul. Strzelców Bytomskich 2 45-084 Opole / Polen	www.bg.uni.opole.pl
5	Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě [Mährisch-Schlesische wissenschaftliche Bibliothek in Ostrau]	Prokešovo nám. 9 728 00 Ostrava / Tschechische Republik	http://www.svkos.cz/
6	Slezský ústav Slezského zemského muzea – knihovna [Schlesisches Institut des Schlesischen Landesmuseums – Bibliothek]	Nádražní okruh 31, 746 48 Opava / Tschechische Republik	http://www.szm.cz/rubrika/98/ustredni-knihovna.html
7	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki [Öffentliche Wojewodschaftsbibliothek Oppeln]	ul. Piastowska 18 – 20 45-081 Opole / Polen	http://wbp.opole.pl/index.php

Internationale Bibliotheken / Biblioteki międzynarodowe

1	Biblioteka Narodowa [Polnische Staatsbibliothek]	al. Niepodległości 213 02-086 Warszawa / Polen	http://www.bn.org.pl/
2	Church History Library (The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints)	15 E N Temple St, Salt Lake City, UT 84150 / USA	https://history.lds.org/section/library?lang=deu
3	Národní knihovna České republiky [Tschechische Nationalbibliothek]	Klementinum 190 110 00 Prague 1 / Tschechische Republik	http://www.en.nkp.cz/
4	Österreichische Nationalbibliothek	Josefsplatz 1, Postfach 25 1015 Wien / Österreich	https://www.onb.ac.at/

Digitale Bibliotheken / Biblioteki cyfrowe

1.	Staatsbibliothek Berlin	http://digital.staatsbibliothek-berlin.de/
2.	Münchener Digitalisierungszentrum	https://www.digitale-sammlungen.de/
3.	Dresdner Digitalisierungszentrum	http://www.slub-dresden.de/ueber-uns/ddz/
4.	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt	http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/
5.	Digitale Bibliothek der Universität Wrocław	http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra?action=ChangeLanguageAction&language=de
6.	Polnische Nationalbibliothek Warschau	https://polonia.pl/
7.	Schlesische Digitale Bibliothek	http://www.digitalsilesia.eu/dlibra
8.	Niederschlesische Digitale Bibliothek	http://www.dbc.wroc.pl/dlibra

Herausgeber / Wydawca:

Historische Kommission für den Kreis Neustadt/Oberschlesien e.V.

Komisja Historyczna powiatu prudnickiego

p.Adr. Ralph Wrobel, Martinskloster 13, 99084 Erfurt

ralph.wrobel@hkknos.de – www.hkknos.de

Bankverbindung / Nr konta bankowego

Sparkasse Gütersloh Kto.-Nr. 8014467, BLZ 478 500 65

IBAN: DE70 4785 0065 0008 0144 67

SWIFT-BIC: WELADED1GTL